

616.31-07:356.33:312.6:355.1(437)

V Ý S L E D K Y

EPIDEMIOLOGICKÝCH PRIESKUMOV STOMATOLOGICKÉHO ZDRAVIA V ČSĽA

Časť III.: Porovnanie stavu chrupu žiakov Vojenského gymnázia a žiačok SEŠ

Plk. MUDr. Miroslav VLČEK

Stomatologické oddelenie Vojenskej nemocnice v Bratislave

Úvod

V tejto časti sme porovnali stav chrupu a úroveň stomatologickej starostlivosti u dvoch skupín žiakov s rozdielnym režimom dňa a to žiakov Vojenského gymnázia v Banskej Bystrici a žiačok SEŠ v Bratislave, ul. Februárového víťazstva. Vyšetrenie u oboch skupín prevádzali k tomu účelu inštruovaní lekári nášho oddelenia. Vyšetrenie bolo prevádzané bežnými vyšetrovacími nástrojmi bez použitia röntgenu. Zaznamenávali sme zub s kazom, výplňou, extrahovaný, hygienu dutiny ústnej (1 —

vyhovujúca, 2 — nevyhovujúca), stav parodontu (1 — normálny, 2 — gingivitis, 3 — paradentóza, 4 — atrofia), povlaky (1 — áno, 2 — nie), zubný kameň (1 — áno, 2 — nie), ortodontické anomálie (1 — áno, 2 — nie). Vyšetrenie sme prevádzali u osôb, ktorých priezvisko začínalo písmenom J, K, L, M, N, O a P. Vek vyšetrovaných bol 15—19 rokov, priemerný vek vojakov 17,15 roku a žien 17,33 roku. Naše výsledky sme porovnávali s výsledkami Poncovej 1967 a Hájkovej 1970—1974 u rovnakej vekovej skupiny. Stav chrupu bol vyjadrovaný nemodifikovaným indexom KPE a

Tab. 1

Porovnanie stavu chrupu vojakov a žien

Druh	Počet	Vek $\bar{x}$	KPE	K %	P %	E %	SAN %	INT %	Hygiena %		Povlaky %		Parodont %				ZK %		O A %	
									1	2	1	2	1	2	3	4	1	2	1	2
Ženy	187	17,33	9,214	32,85	61,85	5,34	0,53	3,74	98,40	1,60	21,93	78,07	94,12	5,8	0	0	29,9	73,26	56,7	43,3
Vojaci	191	17,15	7,398	13,2	74,1	12,74	4,19	3,66	43,98	56,02	56,02	43,9	38,7	61	0,52	0	23,6	76,4	29,3	70,7

Tab. 2

Porovnávanie stavu chrupu u vojakov s vyhovujúcou a nevyhovujúcou hygienou

Druh	Počet	Vek $\bar{x}$	KPE	K %	P %	E %	SAN %	INT %	Hygiena %		Povlaky %		Parodont %				ZK %		AO %	
									1	2	1	2	1	2	3	4	1	2	1	2
Vyhov.	84	16,93	5,85	13,85	74,54	11,61	3,57	3,57	84		9,52	94,48	55,9	44,1	0	0	4,76	95,2	23,8	76,2
Nevyhov.	107	17,33	8,62	12,80	73,86	13,34	4,67	3,73		107	92,52	7,48	25,2	73,8	0,94	0	38,3	61,7	33,6	66,4

Tab. 3

Rozbor extrakcií vzhľadom k počtu extrahovaných zubov a pohlavia

Počet extra- hovaných zubov	Počet sledovaných			Počet extrahovaných zubov		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
1	2	3	4	1×2	1×3	1×4
0	104	130	234	0	0	0
1	41	32	73	41	32	73
2	26	18	44	52	36	88
3	10	4	14	30	12	42
4	3	3	6	12	12	24
Spolu	184	187	371	135	92	227

bol vypočítaný percentuálny podiel neošetrených kazov [K %], výplní [P %], extrakcií [E %] z celkového KPE.

ROZBOR

Hodnota KPE je u žien 9,20 %, u vojakov 7,40 % t. j., že z 28 zubov v chrupu v priemere 9 zubov u žien a 7 zubov u vojakov bolo chorých, plnených, alebo extrahovaných. U Poncovej KPE u žien 12,54 %, u mužov 11,33 %, u Hájkovej KPE u žien 7,06 %, u mužov 6,55 %. Priemerný počet KPE na osobu je u vojakov lepší než u žien. Percento neošetrených kazov je u vojakov menší než u žien, čo svedčí o lepšej úrovni stomatologickej starostlivosti u vojakov. U Hájkovej K % u žien činí 21 %. Percento výplní je u vojakov o 12 % väčší než u žien. U Hájkovej P % u žien činí 72,9 %, percento extrahovaných zubov je u vojakov o 50 % väčší než u žien. U Hájkovej E % u žien je 6,6 %. Percento sanovaných SAN % je u oboch skupín veľmi nízke. U Hájkovej SAN % u žien činí 37,3 %. Počet intaktných chrupov je rovnaký u oboch skupín. U Poncovej u žien aj mužov činí 18,5 %. U Hájkovej u žien 5,4 %. Hygiena chrupu je oveľa horšia u vojakov ako u žien. U vojakov sme zistili o 50 % častejší výskyt povlakov než u žien. Zdravý parodont prevláda u žien (Hájková uvádza u žien 82%-ný výskyt normálneho parodontu). U vojakov sú častejšie gingivitídy než u žien. Nebol zistený rozdiel vo výskyte zubného kameňa medzi oboma skupinami. Výskyt ortodontických anomálií je vyšší u žien (Hájková uvádza u žien 11,10 %).

Z tabuľky číslo 2 vyplýva, že u vojakov s nevyhovujúcou hygienou je významne vyšší priemerný počet KPE na osobu. Percentuálny podiel K, P, E nie je štatisticky významný, taktiež percento sanovaných a intaktných chrupov. U 92 % vojakov s nevyhovujúcou hygienou boli zistené povlaky, čo potvrdzuje známy fakt, že zlá hygiena má za následok tvorbu povlakov, ochorenie parodontu [74 % vojakov má gingivitídu], tvorbu zubného kameňa (len

u 4 % vojakov s vyhovujúcou hygienou bol zistený zubný kameň).

Chrup bez extrakcií má 104 vojakov a 130 žien a chrup s jedným až štyrmi extrahovanými zubmi má viac vojakov než žien.

Táto tabuľka ukazuje počet výplní a ich rozloženie medzi mužov a ženy.

Najčastejšie extrahovanými zubmi sú u mužov v hornej čelusti 6, 7, 5, 4, 3, 1, v dolnej čelusti 6, 7, 5, 4, 3, 1. Najčastejšie extrahovanými zubmi u žien sú v hornej čelusti 6, 7, 5, 4, 2, 1, v dolnej čelusti 6, 5, 4, 7, 2, 1.

Zistili sme, že s počtom výplní rastie aj počet extrahovaných zubov.

Záver

Previedli sme vyšetrenie 187 žiakov SEŠ v Bratislave a 191 žiakov Vojenského gymnázia

Tab. 4

Rozbor výplní vzhľadom k počtu výplní a pohlavia

Počet výplní	Počet vyšetrených			Počet výplní u		
	mužov	žien	spolu	mu- žov	žien	spolu
1	2	3	4	1×2	1×3	1×4
0	10	8	18	0	0	0
1	17	6	23	17	6	23
2	22	23	45	44	46	90
3	17	16	33	51	48	99
4	26	21	47	104	84	188
5	22	20	42	110	100	210
6	14	23	37	84	138	222
7	12	20	32	84	140	224
8	11	19	30	88	152	240
9	6	7	13	54	63	117
10	10	8	18	100	80	180
11	7	3	10	77	33	110
12	3	3	6	36	36	72
13	5	5	10	65	65	130
14	4	2	6	56	28	84
15	3	2	5	45	30	75
16	2	0	2	32	0	32
17	0	1	1	0	17	17
18	0	0	0	0	0	0
19	0	0	0	0	0	0
Spolu	191	181	378	1047	1066	2113

Tab. 5

Rozbor prípadov extrakcií jedného zuba podľa druhu a umiestnenia¹

	Označenie zuba	Horná čeľusť		Σ	%	Dolná čeľusť		Σ	%	Celá čeľusť	
		┐	└			┐	└			Σ	%
Muži	1	1	0	1	0,55	0	0	0	0	1	0,55
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3	1	2	3	1,66	0	1	1	0,55	4	2,21
	4	4	6	10	5,55	1	4	5	2,77	15	8,32
	5	5	6	11	6,11	7	9	16	8,88	27	14,99
	6	20	15	35	19,44	33	36	69	38,33	104	57,77
	7	6	8	14	7,77	7	8	15	8,33	29	16,10
	Spolu	37	37	74	41,08	48	58	106	58,86	180	100,0
Ženy	1	0	2	2	2,17	0	0	0	0	2	2,17
	2	1	1	2	2,17	0	0	0	0	2	2,17
	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4	6	3	9	9,78	2	3	5	5,43	14	15,21
	5	4	5	9	9,78	6	4	10	10,86	19	20,64
	6	2	7	9	9,78	12	22	34	36,95	43	46,73
	7	4	5	9	9,78	1	2	3	3,26	12	13,04
	Spolu	17	23	40	43,46	21	31	52	56,50	92	100,0
Spolu	1	1	2	3	1,10	0	0	0	0	3	1,10
	2	1	1	2	0,73	0	0	0	0	2	0,73
	3	1	2	3	1,10	0	1	1	0,36	4	1,46
	4	10	9	19	6,98	3	7	10	3,67	29	10,65
	5	9	11	20	7,35	13	13	26	9,55	46	16,90
	6	22	22	44	16,17	45	58	103	37,86	147	54,03
	7	10	13	23	8,45	8	10	18	6,61	41	15,06
	Spolu	54	60	114	41,88	69	89	158	58,05	272	100,0

Tab. 6

Vztah medzi počtom výplní a extrahovanými zubmi

Počet výplní	Počet extrahovaných zubov		
	0	1 a viac	Celkom
0-5 (208 pac.)	390	220	610
6 a viac (170 pac.)	835	668	1503
Celkom (378 pac.)	1225	888	2113

v Banskej Bystrici vo veku od 15 do 19 rokov. Boli zistené rozdiely medzi stavom chrupu žien a vojakov, čo do počtu neošetrených kazov a čo do počtu výplní v neprospech žien, čo do počtu extrakcií v neprospech vojakov. Hodnota KPE je lepšia u vojakov ako u žien. Percento sanovaných je u oboch skupín malé. Ústna hygiena je u žien významne lepšia než u vojakov.

U vojakov s nevyhovujúcou hygienou je nižší priemerný počet KPE na osobu a väčší výskyt povlakov, zubného kameňa a gingivitíd než u vojakov s vyhovujúcou hygienou.

Kľúčová slova: Stomatologie; Epidemiologický průzkum.

Literatúra

1. Bažant, V. - Miksa, J.: Stav chrupu mladistvých. Prakt. zubní Lékařství, 8, 1960, č. 4, s. 107-111.
2. Hájková, Z.: Stav chrupu u pracujících dorostu textilního průmyslu. Časť I a II. Čs. Stomatologie, 1976, č. 3, s. 204-212 a Čs. Stomatologie, 1977, č. 2, s. 113 až 121.
3. Poncová, V.: Analýza stomatologické péče u věkových ročníků 3-18 let na podkladě celostátního výběrového šetření v roce 1962. Porovnání s obdobným šetřením v roce 1956-57. Praktické zubní Lékařství, 14, č. 6, s. 161-172.
4. Vinická, M.: Stav chrupu posluchačů stomatologického směru lékařské fakulty UJEP v Brně ve školním roce 1974-75. Praktické zubní Lékařství, 24, 1976, č. 9, s. 271-276.